

BOSNIA AND HERZEGOVINA

Ministry for Human Rights and Refugees

Broj:UP-I-05-07-7-9-2/19

Sarajevo, 01.04. 2019. godine

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH" br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 14. stav (2) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13), rješavajući po zahtjevu za pristup informacijama Sadije Jugo iz Sarajeva, ministrica za ljudska prava i izbjeglice, donosi:

RJEŠENJE

1. Odobrava se pristup informacijama Sadiji Jugo.
2. Informacija iz tačke 1. ovog rješenja dostavlja se podnositeljici zahtjeva uz ovo rješenje.
3. Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Službenica za informiranje Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice je zaprimila zahtjev za pristup informacijama od strane Sadije Jugo u kojem se traži dostava: „informacija i dokumenata koje ste dostavili Direkciji za evropske integracije BiH i drugim institucijama za odgovore na pitanja 511-516 iz Upitnika Evropske komisije, a koja se odnose na nestala lica”.

Rad Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH je javan te Ministarstvo po zahtjevima za pristup informacijama s kojima raspolaže postupa u skladu sa Zakonu o slobodi pristupa informacijama u BiH i Vodiču za pristup informacijama u Ministarstvu. U tom smislu Ministarstvo svakoj fizičkoj i pravnoj osobi omogućava pristup informacijama koje su pod kontrolom Ministarstva.

Postupajući po članu 14. st. (1) i (2) Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini utvrđeno je kako se može odobriti pristup traženim informacijama.

Na osnovu gore navedenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara BiH u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

MINISTRICA

Semih Borovac

*Semih Borovac***DOSTAVLJENO:**

- Sadija Jugo, Ejuba Ademovića br. 17, 71000 Sarajevo
- a/a.

PRILOG:

- Informacija, kao u tekstu

Broj:UP-I-05-07-7-9-3/19
Sarajevo, 01.04. 2019. godine

Sadija Jugo
Ejuba Ademovića br. 17
71 000 Sarajevo

PREDMET: Informacija, **dostavlja se,-**

Poštovana,

obratali ste se Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine zahtjevom za pristup informacijama, u kojem se traži dostava: „informacija i dokumenata koje ste dostavili Direkciji za evropske integracije BiH i drugim institucijama za odgovore na pitanja 511-516 iz Upitnika Evropske komisije, a koja se odnose na nestala lica”.

Shodno Vašem zahtjevu u nastavku su traženi odgovori u formi u kojoj su dostavljeni Direkciji za Evropske integracije Bosne i Hercegovine:

511. Da li organi vlasti u Bosni i Hercegovini preuzimaju punu odgovornost za rasvjetljavanje sudbine nestalih osoba? Molimo da detaljno odgovorite na ova pitanja.

Organi Bosne i Hercegovine preuzeli su punu odgovornost za rasvjetljavanje sudbine nestalih osoba. Bosna i Hercegovina je usvojila Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu u novembru 2004. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04). Ovim zakonom utvrđuju se principi za unaprijeđenje procesa traženja, definicija nestale osobe, način vođenja centralne evidencije, ostvarenja socijalnih i drugih prava članova porodica nestalih osoba, kao i druga pitanja u vezi s traženjem nestalih osoba iz Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.

Zakon je usklađen sa: Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina i genocida (1948), Ženevskom konvencijom I-IV o zaštiti žrtava rata (1949), Dopunskim protokolima I-II (1977), Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) i 13 Dodatnih protokola, Opći okvirni sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini (Aneks 7. član III i V), Konvencijom o pravima djeteta (1989), Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima i Deklaracijom UN o zaštiti svih osoba od nasilnoga ili prisilnoga nestanka (1992).

Zakon o nestalim osobama eksplicitno prepoznaje pravo da se zna sudbina nestalih osoba, kao osnovno pravo članova porodica nestalih osoba. Po ovom Zakonu, pravo na istinu (pravo da se zna) uključuje: da se zna za sudbinu nestale osobe i mjesto gdje se nalaze nestale osobe, ili, ako su mrtvi, okolnosti, uzrok smrti i mjesto ukopa ukoliko je takvo mjesto poznato, kao i da se dobiju posmrtni ostaci.

U skladu s članom 3. ovog zakona, organi i institucije Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, nadležni za odbranu, pravosuđe, unutrašnje poslove i drugi organi nadležni za traženje nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i drugi entitetski, kantonalni i općinski organi koji u skladu sa svojim nadležnostima rješavaju slučajeve u vezi s nestankom osoba iz i u Bosni i Hercegovini obavezni su da pruže raspoložive informacije porodicama nestalih i nadležnim institucijama za traženje nestalih osoba, kao i da pruže svu potrebnu pomoć koja se odnosi na proces unapređenja traženja i rješavanja slučajeva nestanka osoba iz/u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je zatražilo i da sve nadležne institucije odrede službenu osobu ispred institucije, koja ima dužnost da saraduje sa nadležnim institucijama i organima za traženje nestalih osoba, udruženjima porodica i članovima porodica nestalih osoba, te pruže svu pomoć u ostvarivanju prava koja pripadaju članovima porodica nestalih osoba, a po osnovu ovog zakona, ali i drugih važećih zakona u BiH.

Pored gore navedenog, Zakon u članu 6. propisuje da su nadležne vlasti u BiH obavezne da međusobno razmjenjuju informacije koje se odnose na proces traženja i utvrđivanja sudbine i identiteta nestalih osoba.

S ciljem unapređenja procesa traženja, nadležna tužilaštva i nadležne policijske agencije Bosne i Hercegovine, Brčko distrikta, entiteta i kantona, posebno saraduju s Međunarodnim komitetom Crvenog krsta (MKCK), Međunarodnom komisijom za nestala lica (eng. International Commission on Missing Persons, ICMP), Institutom za nestale osobe i Društvom Crvenog krsta/križa BiH, u skladu s njihovim mandatima.

Ovim Zakonom je predviđeno i osnivanje Instituta za nestale osobe BiH. U skladu s tim, po osnovu „Sporazuma o preuzimanju uloge suosnivača za Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine“ između Vijeća ministara BiH i Međunarodne komisije za nestale osobe („Službeni glasnik BiH” - Međunarodni ugovori, broj: 13/05) osnovan je Institut za nestale osobe BiH koji je započeo sa radom januara 2008. godine.

512. Postoji li zakonski okvir koji reguliše pitanje nestalih lica iz prošlog oružanog sukoba i ako postoji, na koji način se primjenjuje?

Da, postoji. Bosna i Hercegovina je usvojila Zakon o nestalim osobama Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu novembra 2004. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04). Na osnovu člana 7. predviđena je uspostava Instituta za nestale osobe kao nezavisne institucije za traženje nestalih osoba u i iz Bosne i Hercegovine, a navedenim članom se propisuje da suosnivač može biti i međunarodna organizacija, te da će se način osnivanja i preuzimanja ove uloge definisati Sporazumom o osnivanju koji zaključuju suosnivači.

Na osnovu ovog zakona zaključen je Sporazum o preuzimanju uloge suosnivača za Institut za nestale osobe BiH („Sl. glasnik BiH – Međunarodni ugovori“ br. 13/05) između Vijeća ministara BiH i Međunarodne komisije za nestale osobe, te osnovan Institut za nestale osobe BiH. Član 4. ovog sporazuma detaljno opisuje nadležnosti Instituta za nestale osobe, koji je nadležan za prikupljanje informacija o nestalim osobama, uspostavu centralne baze o nestalim osobama, obilježavanje lokaliteta masovnih i pojedinačnih grobnica, sudjelovanje u procesu traženja i iskopavanja posmrtnih ostataka, pružanje podrške i saradnja sa porodicama nestalih osoba, saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama i provođenje svih ostalih projekata u svrhu unapređenja procesa traženja nestalih osoba.

Organi upravljanja Instituta su: Kolegij direktora, Upravni odbor i Nadzorni odbor.

U toku je proces izmjena i dopuna Sporazuma o preuzimanju uloge suosnivača za Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine između Vijeća ministara BiH i Međunarodne komisije za nestale osobe, s ciljem da se osigura preuzimanje pune odgovornosti za upravljanje i rad Instituta od strane Vijeća ministara BiH.

Radi ostvarivanja interesa porodica nestalih osoba, u okviru Instituta postoji Savjetodavni odbor u čiji se sastav, uvažavajući nacionalnu zastupljenost i ravnopravnost spolova, imenuje šest predstavnika/ca porodica nestalih osoba na period od četiri godine, a na osnovu prijedloga kandidata koje dobije od registriranih udruženja porodica nestalih, bez prava ponovnog imenovanja.

Savjetodavni odbor prati aktivnosti Instituta, savjetuje rukovodeće organe Instituta, promovira rješavanje problema nestalih osoba i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad Instituta. Predstavnici Savjetodavnog odbora mogu prisustvovati, u svojstvu promatrača, sjednicama Upravnog i Nadzornog odbora. Savjetodavno tijelo odluke donosi konsenzusom.

Zakonom o nestalim licima u članovima 21., 22. i 23., predviđena je uspostava Centralne evidencije nestalih lica Bosne i Hercegovine.

Centralna evidencija je zbirka pojedinačnih evidencija o nestalim licima iz/u Bosni i Hercegovini koja uključuje relevantne podatke o identitetu nestalog lica, mjestu i okolnostima nestanka, kao i druge informacije koje su važne za utvrđivanje identiteta i traženje nestalog lica. U skladu sa navedenim zakonskim okvirom, unutar Instituta za nestala lica Bosne i Hercegovine formiran je Sektor centralne evidencije nestalih lica Bosne i Hercegovine koji je u procesu verifikacije podataka o nestalim licima.

U svrhu realizacije ove aktivnosti donesen je Pravilnik o Centralnoj evidenciji nestalih ("Sl. glasnik BiH", br. 80/09) koji je donesen uz saglasnost Vijeća ministara BiH u skladu sa članom 23. tačka 3. Zakona o nestalim licima BiH.

Pravilnikom je regulisana procedura prikupljanja i obrade podataka, način podnošenja prijave za nestalo lice, i što je posebno bitno, regulisana je procedura postupka verifikacije. Svi predmeti koji se unesu u Centralnu evidenciju nestalih lica podvrgavaju se postupku verifikacije, odnosno utvrđivanju vjerodostojnosti prijave i podataka koji se vode za nestalo lice.

Proces verifikacije počeo je 2010. godine obezbjeđivanjem osnovnih preduslova definisanih zakonskim i podzakonskim aktima (Zakon o nestalim licima, Pravilnikom o Centralnoj evidenciji nestalih lica BiH, Smjernicama za rad Komisije za verifikaciju) sa predmetima nestalih lica koja su identificirane putem DNK metode prepoznavanja.

Zakonom o nestalim licima, članom 15. predviđena je uspostava Fonda za pomoć nestalim licima, što je djelimično realizirano donošenjem Odluke o osnivanju Fonda za pomoć porodicama nestalih lica u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 96/06).

Sjedište Fonda, način finansiranja, upravljanja, kao i druga pitanja trebalo je da budu riješena Sporazumom potpisanim od strane Vijeće ministara BiH, vlade entiteta i vlada BD BiH. Ovaj Sporazum do danas nije usaglašen između Vijeća ministara BiH, entitetskih vlada i Vlade BD BiH. Razlog neusaglašenosti odnosi se na pitanje finansiranja i sjedišta Fonda i isplate odštete porodicama žrtava nestalih lica.

513. Da li se prema svim žrtvama i porodicama nestalih lica postupa na jednak način u cijeloj Bosni i Hercegovini?

Da, postupa se na jednak način. Zakon o nestalim osobama u BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 50/04) u članu 10. jasno utvrđuje prava članova porodica nestalih osoba na traženje nestalih pod jednakim uslovima bez diskriminacije po bilo kom osnovu. Cilj ovog člana je osiguranje jednake zaštite članova porodica nestalih osoba.

Također, ovaj zakon nalaže uspostavljanje Instituta za nestale osobe BiH, kao državnu institucije čiji je zadatak da traži i identifikira nestale osobe na teritoriji cijele BiH, čime je prekinuta diskriminacija prilikom potrage za nestalim osobama na osnovu etničke pripadnosti. Zakonom je propisana uspostava Centralne evidencije nestalih. Prema ovom Zakonu, osobe i organizacije koje ne predaju informacije o sudbini nestalih osoba će biti sankcionisane. Cilj Centralne evidencije nestalih je kreiranje centralne baze podataka o nestalim osobama kojom bi se ujedinili podaci koji su čuvani u različitim vladinim i regionalnim uredima.

Zakon također štiti prava porodica, kao što su pravo na privremenu raspodjelu imovine nestalih osoba u slučajevima kada osobe nisu proglašene mrtvima, troškove ukopa, prednost prilikom realizacije prava na obrazovanje ili zapošljavanje djece nestalih osoba, pravo na zdravstvenu njegu i pravo na obilježavanje mjesta ukopa i iskopavanja.

Bosna i Hercegovina je uspostavila humanitarni pristup pitanju nestalih osoba zasnovan na ciljevima ovog zakona prema kojem je rješavanje pitanja nestalih osoba u nadležnosti državnih institucija, uključujući i sistem krivičnog pravosuđa.

U procesu traženja nestalih osoba koriste se i forenzičke nauke, posebno DNK analiza, u pronalasku i identifikaciji nestalih osoba, s ciljem da se identifikuje što veći broj nestalih osoba i omogući porodicama da dostojanstveno ukopaju posmrtno ostatke nakon identifikacije.

Zakon o nestalim osobama navodi i obaveze institucija Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH da:

- porodicama nestalih osoba i relevantnim institucijama zaduženim za traženje nestalih osoba dostave sve dostupne informacije i
- pruže svu neophodnu pomoć u unapređenju procesa traženja i identifikiranja, te rješavanja slučajeva nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.

Dužina i efikasnost procesa traženja uslovljena je efikasnošću rada tužilaštva i policijskih agencija i raspoloživošću informacija o okolnostima nestanka.

U cilju poboljšanja implementacije navedenog zakona, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je zatražilo imenovanje kontakt osobe ispred nadležnih institucija kako bi se olakšao proces prikupljanja informacija o nestalim osobama i u kontinuitetu saraduje sa udruženjima porodica nestalih osoba.

514. Da li organi vlasti u Bosni i Hercegovini podržavaju nevladina udruženja žrtava i porodica žrtava/ nestalih lica?

Da. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je u budžetskoj 2016. godini osiguralo grant sredstava u iznosu od BAM 40.000,00 namijenjena aktivnostima udruženja porodica nestalih osoba. Također, vlade entiteta osiguravaju sredstva za podršku udruženjima porodica nestalih osoba.

515. Postoji li institucija nadležna za traženje nestalih lica, koja ubrzava proces otkrivanja istine o sudbini nestalih lica, vodi evidenciju nestalih lica u Bosni i Hercegovini, te njeguje saradnju i koordinaciju s drugim vladinim institucijama s ciljem pronalaženja nestalih lica? Molimo da detaljno odgovorite na ova pitanja.

Po osnovu "Sporazuma o preuzimanju uloge suosnivača za Institut za nestale osobe Bosne i Hercegovine" između Vijeća ministara BiH i Međunarodne komisije za nestale osobe („Službeni glasnik BiH”, Međunarodni ugovori, broj 13/05) osnovan je Institut za nestale osobe BiH koji je započeo sa radom januaru 2008. godine sa jednakim pravima i obavezama dva suosnivača - Vijeća ministara BiH i Međunarodne komisije za nestale osobe. U članu 1. ovog Sporazuma navodi se da strane potpisnice ovog Sporazuma postaju suosnivači Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine sa jednakim pravima i obavezama, osim ako se drugačije ne uredi ovim dokumentom.

516. Da li tužilaštva ili drugi organi vlasti u Bosni i Hercegovini imaju dovoljne kapacitete za vršenje ekshumacija posmrtnih ostataka u vezi sa nestalim licima u prošlom ratu/oružanom sukobu? Koliko je ekshumacija izvršeno u proteklih šest godina? Koliko je zahtjeva za ekshumaciju zaprimljeno u zadnjih šest godina? Koliko ekshumacija je trenutno u toku, a koliko je onih kojima se tek treba pristupiti? Navedite podatke o lokacijama i rezultatima svake od izvršenih i ekshumacija koje su u toku.

Pitanje je u nadležnosti Tužilaštva BiH i Instituta za nestale osobe BiH.

S poštovanjem,

MINISTRICA
Semiha Borovac
Semiha Borovac

DOSTAVLJENO:

- Sadija Jugo
- a/a.